

Trgovina
Spar praznuje 30 let

Spar Slovenija je lansko leto, ki ga je zaznamovala epidemija covid-19, končal pozitivno in v skladu s poslovnimi cilji. **Podjetje je ustvarilo 909 milijonov evrov bruto prihodkov**, kar je 8,9 odstotka več kot leto prej. Družba letos praznuje 30 let od odprtja prve trgovine Spar v Sloveniji, so sporočili. **G. R.**

Letalstvo**Austrian Airlines zaostre varčevanje**

Kriza zaradi pandemije covid-19 je letalske prevoznike močno prizadela. Avstrijska letalska družba Austrian Airlines mora zato zaostri, že napovedani varčevalni program in **namerava do leta 2023 zapreti več kot 650 delovnih mest**. Pred začetkom zdravstvene krize marca lani so pri Austrian Airlines zaposlovali približno 7000 delavcev in kmalu je postalo jasno, da si bo panoga tudi po izboljšanju razmer le počasi opomogla. Število presežnih delavcev so ocenili na 1100, poroča **STA. G. R.**

Nadzorni svet Petrola Odstopil Branko Bračko

Nadzorni svet družbe Petrol je včeraj prejel odstopno izjavo bodočega člana nadzornega sveta Branka Bračka, ki bi po imenovanju na 32. skupščini 28. decembra 2020 nastopil štiriletni mandat 11. aprila 2021. **Od 11. aprila tako sestava nadzornega sveta ne bo popolna in bo do imenovanja še enega člana na skupščini deloval v osemčlanski sestavi**. Spomnimo, Bračko je funkcionar stranke SDS, to pa ni združljivo z nadzorniško funkcijo. **G. R.**

Skok cen surovin draži gradnjo

Gradbeni material Težave z dobavo in višja cena železa in plastičnih izdelkov Padca cen še ni pričakovati

Zaradi višjih cen surovin in motenj v dobavah se **dražijo nekateri gradbeni materiali, predvsem vodovodne in kanalizacijske cevi ter armaturno železo pa tudi opečni in cementni izdelki, keramika in bitumenski proizvodi**. To je težava za nekatera gradbena in komunalna podjetja, ki že imajo sklenjene pogodbe za projekte, zaradi napovedane dražje gradnje pa tudi za investitorje.

NEJC GOLE

Z višjimi cenami surovin in polproizvodov ter motnjami v dobavah se spopadajo v številnih industrijah, tudi v gradbeništvu. »Rast cen železove rude je brez precedensa in

je primerljiva z letom 2010, ko so izredni fiskalni ukrepi pozitivno učinkovali na povečano svetovno povpraševanje po surovinah,« pojasnjuje glavni analitik Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) Bojan Ivanc. Usmerjenost držav v zeleno in digitalno ter v gradbeništvo po vsem svetu povečuje povpraševanje po surovinah.

Plastični izdelki pa so se podražili zaradi višjih cen polimerov, torej materiala za plastiko. »Rast cen polimerov je posledica manjše dejavnosti rafinerij; povpraševanje po gorivih za osebno mobilnost je zaradi zaježitvenih ukrepov v Evropi še vedno precej manjše od običajnega, kar pomeni tudi manjšo proizvodnjo stranskih proizvo-

Pri gradnji kanalizacij se lahko zaplete, saj gradbinci ne dobijo cevi in jaškov, ti pa so tako kot železo tudi dražji. FOTO VORANC VOGEL

dov – polimerov. Drugi pomemben element je bilo hladno vreme v ZDA, ki je omejilo proizvodnjo polimerov, ki se izvažajo tudi v Evropo. Poleg tega dvig cen. Najema kontejnerjev dodatno draži prevoz teh materialov,« pojasnjuje Ivanc.

Pogodba podpisana, materiala ni ali je dražji

Direktor zbornice gradbeništva na GZS Gregor Ficko pravi, da se cene vhodnih surovin po navadi dvignejo po vsakem zastoju dobaviteljskih verig, še posebej globalnem, kar je posledica pandemije covid-19: »Sele ko se bo normaliziralo delovanje vseh verig vrednosti, se bodo tudi te cene začele nižati. Težava so tudi zavračanje 'malih' naročil – individualna naročila se pač ne morejo kosati z velikimi igralci – in podaljšani dobavni roki. Ti so v začetku leta postali najdaljši po lanskem aprilu in dosegajo zgodovinsko višino v mnogih letih spremljanja.«

Kot navaja, se je armaturno železo v povprečju od začetka leta podražilo za petino, opečni in keramični izdelki za 30 odstotkov, bi-

20 odstotkov dražje je v povprečju armaturno železo kot na začetku leta

tumenski proizvodi za pet do deset odstotkov ter plastični izdelki za deset do 15 odstotkov.

Te cene napovedujejo dražjo gradnjo. Pri tem Ficko poudarja, da imajo gradbena podjetja težavo pri že sklenjenih pogodbah s fiksnano ceno gradnje po posameznih cenah za enoto mere ter dogovorjenim končnim rokom izvedbe: »Zato se že srečujejo z vprašanji, kako del povišanih stroškov zaradi gibanja cen surovin na svetovnem trgu refundirati v odnosu do naročnikov. Prav gotovo bo nastal določen pritisk na dvig cen, kar navsezadnje obligacijska razmerja omogočajo, čeprav je seveda vprašanje, koliko bodo naročniki temu sledili. To je še toliko težje, če je gradnja sofinancirana iz evropskih ali državnih sredstev. Še posebno

10–15 odstotkov so v povprečju dražji plastični izdelki

zapleteno oziroma nemogoče je zaradi pomanjkanja materialov podaljšati rok dokončanja gradnje, saj je črpanje evropskih sredstev časovno omejeno.«

Sebastijan Zupanc, direktor zbornice komunalnega gospodarstva na GZS, navaja primer komunalnega podjetja, ki ima sklenjeno pogodbo za gradnjo kanalizacije, vendar jim je dobavitelj plastičnih cevi in jaškov povedal, da dela materiala ne more zagotoviti, dobavljeni material pa bo 30 odstotkov dražji od prvotno načrtovanih cen. »Občine so investitorice v kanalizacije in vodovode, ki jih gradijo gradbena in komunalna podjetja. Cene in roki so določeni, vendar ker na trgu ni materiala in se je cena začela dvigati, izvajalci mor- da ne morejo pravočasno zagoto-

viiti materiala in tako nizkih cen. V vodo lahko pade tudi financiranje iz evropskih sredstev,« opozarja Zupanc.

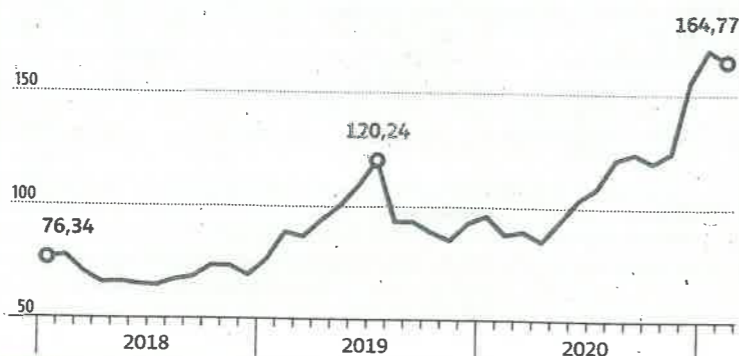
Napoved gibanja cen surovin

Analitiki GZS v zadnji oceni napovedujejo, da bo letos povprečna raven cen energentov v dolarjih 45 odstotkov višja kot lani, neenergetskih surovin 14 odstotkov – od tega kmetijskih surovin osem odstotkov ter kovin in rud 25 odstotkov – ter plemenitih kovin pet odstotkov višja. Zaradi pričakovane padca dolarja za pet odstotkov bo za evrske kupce učinek nekoliko ugodnejši.

Tudi v prihodnjem letu bodo cene surovin v povprečju višje kot letos, kar bo posledica ugodnih pričakovanj glede rasti večine svetovnih gospodarstev. »Za tem pa 'običajno' sledi leto ali dve prilagoditve ponudbe, kar pomeni tudi negativna gibanja cen v letih 2023 in 2024 pri ključnih skupinah surovin,« pravi Ivanc. Pri tem opozarja, da se zgodovina na trgih surovin redko ponavlja, in izpostavlja vpliv izrednih ukrepov centralnih bank.

Cena železove rude

v dolarjih na tona

DELO Vir: Svetovna banka